

medplockade åtkomligt betäckningsämne. Detta hönans beteende hade jag nöjet inför en framstående skogstjänsteman påvisa och väckte därmed förvåning, enär sådant försiktigt-hetsmått gent emot natthrostens inflytande och obehöriges uppträckt ej tyckes hafva iakttagits hos skogsägeln i dess vilda tillstånd. Af de utkläckta 6 tjäderkycklingarne i dess redan inom de första tio lefnadsdygnen 2, utan att jag kunde utleta orsaken, hvaremot af de öfriga 4, som redan d. 4 juli började med modern öfvernatta »på kviset», blifvit 2 tuppar och 2 hönor, som nu i storlek snart täffa med föräldrarna.

Då vid dessa ungdomars uppträdande af mig tillämpats fullt samma metod, som den i min uppsats om orraner noggrant omnämnda, har jag härom föga af intresse att tillägga. Några detaljer må dock anföras. — Då sommaren är var mindre varm, och insekter vid tiden för tjäderkycklingarnes tillkomst förekommo ganska sparsamt, var det nästan omöjligt för mig att föse de matfriska ungdomarne med insektföda i tillräcklig mängd, utan fångo de nöja sig löss på alkvislar, som vi från gårdens grannskap lyckades få tag uti. Sedermera fångo de såsom hudvudsaktigt födda nyvägg jämte utvuxna myror, som med största begärlighet af kycklingarne utplockades från de inbandömen af myrstackar, hvilka jag lät från skogen hämta och utströ i buren. Intressant var att se huru både hönan och kycklingarne, liksom våra vanliga tamhöns, ifrigt genomkraftsade myrstacken för att plocka ut äggen och myrorna. Så snart tillgång på här medgaf en variation af matsedeln, kunde minskning af myrtilgen gradvis ske, och redan vid 3 veckors ålder fångo kycklingarne små portioner korn- och hafregryn, hvar efter jag så småningom lät dem få hel säd, korn och hafre. Ända från kycklingarnes utkläckning lät jag mig angeläget vara att föse dem med riklig tillgång på vatten och spädare grönt.

Af detta försök torde framgå, att äfven tjädern låter fortplantas sig i fångenskap utan större svårigheter. En mycket viktig faktor för ernående af ett godt resultat är dock att varm och torr väderlek råder under första veckan af kycklingarnes lif.

Af mina stamfåglar bland orraner kan jag nu skriva med att hafva afkomlingar i andra led. Nästa år skall jag för kurtositetens skull försöka åstadkomma en kull rackelhanar. Stålldalen i okt. 1903.

G. E. Beermann.

Stridande tjädertuppar.

Då mitt folk den 21 april i år vid middagringningen kom hem från skogen med en vedfora, anmäldes till mig, att de på förmiddagen vid notiden hade fångat 2 stycken stora tjädertuppar, hvilka dock åter blifvit lössläppta.

Det hade tillgätt så, att då de kommo körande efter en skogsväg, började hästarna klippa med öronen och se oroliga ut, hvarför folket lät dem stanna. Nu hördes strax innanför i skogen ett väldigt smällande och brakande, som antogs härröra från älgar. En af karlarna begaf sig då in i skogen för att se efter hvad de förmenta älgarne kunde hafva för sig. De på vägen kvarstående hördde efter några ögonblick följande utrop: »Sicka djåkklar!», hvar efter karlen återkom till vägen med en stor tjädertupp under hvardens armen. Karlarna togo sig en fundarare huru de skulle bära sig åt med fåglarne, och blef resultatet att de ej tordes taga dem med sig hem utan släppte dem. Tjädern »sprungo» då med släpande vingur till skogs, utan ett försök att flyga.

Då jag fått detta meddelande, tog jag mannen-tjäderfångaren jämte en annan af karlarna med mig och begaf mig genast till platsen för att närmare studera saken, hvilket borde gå så mycket lättare, som marken var beträckt af nattgammal, kvartersdjup snö. Framkommen till stället där tjädern blifvit tagna, fann jag snön upptrampad å en yta af ca 15 kvadrattmeter samt fjädrar, dan och blod öfverallt å mark och buskar. Här hade tydligen de två rivarlerna ämnat utkämpa en kamp på lif och död. Karlen, som tog dem, visade hvar de som bäst »hållit kragtag» och, som han sade, icke släppt hvarandra förrän han var alldeles inpå dem, hvarvid den ena »lade sig platt på marken», och den andra långsamt sökte gå därifrån. Han tog först den tryckande tuppen och gick med den under armen i fäst den andra, som äfven utan svårighet lät tagas sig.

Jag tog nu an spåren efter de släppta tjädern och fann att de gått åt hvar sitt håll. I båda spåren syntes rätt ymnigt med blod, och båda hade gått med släpandevingar och stjärnar. Då jag med karlarna efter mig följt det ena spåret ungefär 50 meter, fångo vi se tuppen trycka under en embuske vid kanten af ett öppet kärr. Han rörde sig ej förrän jag med handen vidrörde honom, då han sprang upp och gick ut på kärret, där han stannade några meter

från oss. Han såg därvid både ynklig och löjlig ut. Alla halvfjäderns stodo på ända, vingarne slokade och hela fågeln var våt och blodig. Jag kunde med lätthet gå i fatt och taga honom, utan att han på den öppna platsen gjorde mera än ett enda misslyckadt försök att lyfta. Han blott sprang undan så godt han kunde och sökte skrämma mig genom att liffigt skära näbb och burra upp sig. Så gingo vi tillbaka till den andra, hvilken vi funno tryckande invid en sten några få meter från platsen, där han släpptes. Han skar näbb då han fick se oss och fick genast samma svar från kamraten, som jag höll under armen.

Utän att springa upp lät han nu af karlarnes ånga sig. För att vidare utrona om ej heller denne kunde flyga, släppte vi honom ånyo på en öppen plats och på det sätt, att han varligt kastades upp någon meter i luften. Han tog dock genast mark och började springa med slokande vingar, hvar efter han åter infångades.

Som jag var rädd att karlarnes skulle skada tjäderna under hemfärden, tog jag dem båda om hand, en under hvardera armen — de sågo för öfrigt i rådslan små och beskedliga ut. Men detta skulle jag ej hafva gjort, ty ett tu tre rablade den ena, och den andra svarade på samma sätt: då de burrade upp alla sina halvfjäderns tyckte jag mig hafva famnen mera än full. Innan jag hann blinka, börjades tätt framför min näsa en liffig batalj, och vet jag mig aldrig för hafva varit så nära att i misshugg mista någon af de fem sinnenas yttre tillhörigheter. Med närbarne högg de hvarandra å hufvudet och på halsen, ögonen lyste så ilskena under de stora, eldröda ögonbrynen, det small och knäppte vid de starka huggen, och med korta mellanrum högg de i luften åt hvarandra under isket rabblande. Den ena tuppen fick en vingge lös och bearbetade med denna mitt högra ben och det med sådan kraft, att jag i en hast måste erinra mig det smärtsamma ögonblick, då jag som barn fick smörj af en gås.

Så fick ändtligen den ena tuppen ett stort tag i den andras nackskinn, hvilket han ej ville släppa. Vi togo då i sår dem och buro dem hvar för sig till mitt hem, där de släpptes i en mindre kycklingbur. De voro dock strax färdiga till strid, hvarför buren måste afbalkas.

Båda tjäderna hade stora öppna sår rundt om halsen och på hufvudet, samt under vingarne djupa skårer, tydligen Ejorda af motsändarens klor. Vingpennen voro ej brutna, men senor och band i de yttre vinglederna voro så för-

sträcka eller vrickade, att vingarne vid försiktigt handterande betydligt kunde böjas utåt och uppåt samt saknade den naturliga ställningen och styrkan, äfven då vingarna var fullt utspänd.

Jag telefonerade omedelbart till vedertörande åklagare, jägmästare och länsman, hvilka båda ansågo saken såsom ett barmhärtighetsverk, då tjäderna helt säkert, utan mitt ingripande, skulle hafva dölat af rofjurr eller andra mindre samvelsgranna tillvaratagare samt rådde mig att tills vidare värda dem för att söka behålla dem vid lif.

Dagen därpå byggde jag efter anvisning af den kände fågelvinnaren, brucksförvaltaren Beerman, Ställdalen, i en grändunge tätt intill bostaden en stor och hög bur med marken till golf, växande buskar inuti o. s. v. Sedan vattengrop blivit gräddt och fylld, friskt tallris från äldre tallar inlagdt, blandstid och grus inströts, släpptes de båda antagonisterna på en gång in i den nya buren. Ovänskapen var nu bortta, och utan att försöka vare sig slås eller lyfta sprungo de helt rädda, små och släta för att trycka tätt invid hvarandra under den tätaste busken.

Tjäderna vårdades så till den 1 maj, då de förefollo pigga, och man kunde tro att de skulle reda sig om de släpptes. De togos då ut och kastades upp i luften, men togo de strax mark och tycktes ej kunna flyga, hvarför de åter infångades och släpptes in i buren.

Så voro de åter i fångenskap till midten af maj, då de började göra flygförsök i buren. Den 16 maj togo min jägare och jag hvar hvar sin tupp under armen och begäfvoo oss till den i närheten liggande »Björklundsbacken», där vi på en gång släpptes båda fåglarne. Den ena högg genast, den andra löpte undan och gömde sig under ett rotstalp, men då vi försökte infånga honom ånyo, tog äfven han till vingarne.

Innan de släpptes förseddades båda tupparne med en liten lätt kopparring om högra foten. Jag har sedan dess ifrigt sökt dem, men ännu har jag hvarken funnit fåglarne själfva eller något det minsta spår efter deras fångande af rofjurr, hvaran jag tror att de åter redde sig godt i det fria. Gammelbo den 3 nov. 1903.

Gösta Björkegren.